

Sisukord

Sissejuhatus	2
1. Valimised	3
2. Valimised Eestis	6
3. Valimiste terminoloogia	8
3.1 Probleemaatilised terminid: hääletama vs. valima	9
3.2 Sõnavara puudulikkus	10
4. Sõnastiku struktuur	12
Kokkuvõte	15
Sõnastik	16
Lisa 1. Eestikeelne indeks	29
Kasutatud kirjandus	33
Abstract	35

Sissejuhatus

Valimiste näol on tegemist oma põhimõtetelt ja eesmärgilt üsna lihtsa ja levinud protsessiga. Kõigis maailma demokraatlikes riikides on otsedemokraatia tänaseks asendunud esindusdemokraatiaga¹ ja isegi riigid, kus riigikord ei ole demokraatlik, viiakse vähemalt näiliselt valimisi läbi.

Seetõttu on valimised teemana üsna universaalsed ja erinevad valimissüsteemid midagi sellist, milles on võimalik riikide lõikes võrdlevaid uurimusi teha. Ilmselgelt on valimisprotseduur kui selline enamikes riikides sarnane, sest demokraatlikud valimised peavad olema “vabad, üldised, ühetaolised ja otsesed”² ning vahendid selle kindlustamiseks on piiratud.

Valimiste- ja valimissüsteemide alast sõnavara koondav sõnastik on vajalik selleks, et vältida mõttetut laialivalgust terminites. Kuna ajaloolistel põhjustel on suur osa eestikeelset valimistealast sõnavara alles välja kujunemas, on oht selliseks laialivalguseks hetkel üsna suur.

Antud sõnastik on inglise-eesti suunaline ja annab lisaks ingliskeelsete sõnade eestikeelsetele definitsioonidele ka lühikesed seletused antud terminite sisulise tähenduse kohta. Kuna kõigile terminitele ei ole olemas konkreetset eestikeelset vastet, siis on sellised seletused hädavajalikud. Valimisprotsessi puudutavate terminite valikul on antud töös lähtutud põhimõttest, et kaasata tuleb ingliskeelsetes originaaltekstides kasutatud termineid. Seetõttu ei ole siinses töös mõningaid termineid, mis on iseloomulikud ainult Eesti valimisprotsessile. Antud töös ära toodud valimissüsteeme puudutavad terminid on sellised, mida ka valimissüsteeme kirjeldavates ja võrdlevates populaarteaduslikes tekstides vahelduva eduga kasutatakse, üritades edasi anda teatud valimissüsteemide peamisi iseloomujooni ja neid teistest eristavaid faktoreid. Ära ei ole toodud süvateaduslikes tekstides esinevaid spetsiifilisemaid termineid.

¹ Lipset, Seymour Martin, The Encyclopedia of Democracy lk. 1281

² Riigikogu valimise seadus, §1, lg.2

1. Valimised

Valimisprotsessi iseloom peaks olema lihtne. Valijale esitatakse nimekiri inimestest, kes teda esindada soovivad, valija teeb siis nende hulgast valiku ja kogu valijaskonnale kokku kõige usaldusväärsemana ja võimekana tundunud kandidaadid hakkavad seejärel seda valijaskonda esindama.

Tegelikkus ei ole loomulikult nii staatiline, eriti mis puudutab üldvalimisi. Kuna valimistest oleneb palju, on need igal pool äärmiselt täpselt fikseeritud protsess, mille detailid ja nüansid on sellistena välja kujundatud selleks, et muuta valimisi kindlamaks ja usaldusväärsemaks. Ka ei ole ajas püsivad ja muutumatud süsteemid, mille järgi valimisi erinevates riikides korraldatakse. Kuigi demokraatlik ühiskond ise kontrollib üldjoontes seda, et seal läbi viidud valimised oleksid ausad ja peegeldaksid rahva tahet, oleneb riigis valitsev valimissüsteem siiski suuresti riigi juhtide eesmärkidest ja ideoloogiast. Äärmuslik näide riigijuhtide suvast on valimispäeva kindlaksmääramine Ühendkuningriigis. Eestis ja enamikes teistes maailma riikides on valimiste aeg üsna täpselt kindlaks määratud. Eestis näiteks toimuvad Riigikogu korralised valimised “märtsikuu esimesel pühapäeval neljandal aastal, mis järgneb Riigikogu eelmiste valimiste aastale”³, Ameerika Ühendriikide presidendivalimised leiavad aga aset iga nelja aasta tagant, novembri esimesele esmaspäevale järgneval teisipäeval⁴. Ühendkuningriigis on aga üldvalimiste aeg täielikult ametisoleva valitsuse otsustada. Parlamendi maksimaalne ametisoleku aeg on viis aastat. Viimased valimised toimusid Ühendkuningriigis 6.mail 2005, enne seda 7.juunil 2001. Seega oleks eelmine parlament võinud ametis olla veel vähemalt aasta.⁵

Juba juurutatud valimissüsteemi muutmine on stabiilses demokraatlikus süsteemis tavaliselt küll üsna keerukas, kuid siiski mitte võimatu. Pealegi on maailmas sadu riike, mis kõik vajavad oma valimissüsteemi ja on üsna tõenäoline, et kusagil on alati režiim muutumas. Seetõttu on igal suvalisel hetkel mõni valimissüsteemi muutus ettevalmistamisel. Valimissüsteem peegeldab alati oma loomise ajastut ja sellel ajal valitsenud filosoofilisi trende. Valimissüsteemi eesmärgiks ei peaks olema mingite

³ Riigikogu valimise seadus §2, lg 1

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Election_Day_%28United_States%29

⁵ http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/vote_2005/basics/4351315.stm#when

teatud valimistulemuste kindlustamine, seetõttu ei näe süsteemi loojad kunagi päris täpselt ette, milline on antud süsteemi mõju, kui see lõpuks rakendatakse.

Kuna riigid ja nende liidrid on erinevad ja kuna valimissüsteemid nendes riikides on loodud erinevatel aegadel, esineb nende süsteemide vahel erinevates riikides väga suuri erinevusi. Suurim lõhe jookseb enamussüsteemide ja proportsionaalse esindatuse süsteemide vahelt. Enamussüsteemides osutub valimisringkonnast valituks enim hääli saanud kandidaat või kandidaadid (pluraalne enamussüsteem) või absoluutse häälteenamuse saanud kandidaat (majoritaarne enamussüsteem). Proportsionaalse esindatuse süsteemide puhul on eesmärgiks anda erakonnale selline esindatus parlamendis, mis vastaks nende poolt antud häälte hulgale. Tänapäeval on enamussüsteemid parlamendivalimistel kasutusel peamiselt anglo-ameerika traditsiooniga riikides – Ühendkuningriigis ja tema endistes kolooniates, sh. Ameerika Ühendriikides, Indias ja Kanadas.⁶ Enamik uusi valimissüsteeme, s.h Eesti valimissüsteem, on proportsionaalse esindatuse süsteemid. Proportsionaalsust peetakse tänapäeval lihtsalt demokraatlikumaks, sest enamussüsteemides lähevad need hääled, mis anti kaotanud kandidaadi poolt, lihtsalt kaduma. Proportsionaalses süsteemis on ka vähem hääli saanud erakonnal võimalus pääseda parlamenti. Sellel on seal lihtsalt väiksem mõjujõud kui rohkem hääli saanud erakondadel.

Kuid valimissüsteemi iseloomu võivad otsustada ka detailid. Enamussüsteemide puhul näiteks valimisringkondade suurus ja magnituud, proportsionaalse esindatuse süsteemi puhul on selliseid tegureid veel rohkem, alates valimiskünnisest (mis määrab, kui palju on minimaalne saadud häältearv selleks, et erakond võiks veel parlamendikohti saada – Eestis on künnis 5%), lõpetades häältest kohtade arvutamise süsteemiga (erinevad jadad, üksik ülekantav hääl jne.). Valimissüsteeme uurivad teadlased on üritanud maailma eri riikides käibel olevaid valimissüsteeme kategoriseerida, et töötada välja ühtsed rahvusvahelised standardid ja kategooriad, mille järgi neid süsteeme reastada ja liigitada.

Hoolimata sellest, milline on valimissüsteem, kui omapärane või standardne tahes, on valimisprotseduur riikides üldjuhul üsna sarnane. Riik on jagatud

⁶ Lipset, Seymour Martin, *The Encyclopedia of Democracy* lk. 412, presidendivalimistel, mis ongi tavaliselt puhtalt isikuvalimised, kasutatakse seda süsteemi rohkem.

valimisringkondadeks (proportsionaalse esindatuse puhul võib ka kogu riik olla üks ringkond; Eesti riigikogu valimise seadus määratleb Eestis 12 valimisringkonda⁷⁷), mis omakorda jaguneb valimisjaoskondadeks. Valijaregister määrab, millises valimisjaoskonnas konkreetne valija valida saab. Valimisjaoskonnas asuvates hääletuspaikades antakse valijale hääletussedel, kuhu ta kinnises hääletuskabiinis märgib oma eelistuse. Kabiinist väljudes asetab valija oma hääletussedeli hääletuskasti. Sellega on ta oma kodanikukohuse täitnud. Kuna valimisprotseduur ise on niivõrd universaalne, võib eeldada, et ka seda protseduuri puudutav sõnavara on üsna universaalne.

Ülaltoodud valimisprotseduuri mängitakse tihtipeale läbi ka totalitaarsetes süsteemides, et anda riigivõimule legitiimsust. On aga siiski üks oluline osa valimisprotseduurist, mis eristab demokraatlikke režiime mittedemokraatlikest. Selleks on valimiskampaania. Loomulikult peab riik ka demokraatlikes režiimides valimiskampaania läbiviimist reguleerima, kuid nende regulatsioonide piirides on siiski võimalik üsna palju ära teha. Mittedemokraatlikes riikides on valimiskampaania kas äärmiselt piiratud ja kontrollitud või puudub see üldse.

⁷⁷ Riigikogu valimise seadus §6

2. Valimised Eestis

Valimiste traditsioon Eestis iseenesest on tunduvalt pikem kui periood, mille jooksul vabased valimised Eestis ka tegelikult läbi viidud on. Vormiliselt esimesed iseseisvad valimised toimusid siin 1918. aasta jaanuaris, kui valiti Eesti Asutavat Kogu. Kuna riiklikku iseseisvust pooldavad erakonnad said 2/3 häältest, kuulutasid enamlased valimised kehtetuks. Esimene püsiv Asutav Kogu valiti aprillis 1919. See, kuni 1920.aasta kevadeni ametis olnud seadusandlik võim töötas välja ka uue vabariigi põhiseaduse, mille koostamisel võeti arvesse Lääne demokraatia paremaid saavutusi ja traditsioone.

“1920.aasta põhiseaduse järgi oli Eesti demokraatlik, parlamentaarne, riigipeata, rahva otsese seadusandlusest osavõtuga vabariik, “kus riigivõim on rahva käes” (§1). Üliberaalse põhiseadusega kehtestatud poliitilist süsteemi iseloomustas parlamendi, seadusandliku võimu ülimuslikkus, kusjuures Riigikogu täitis paljuski riigi juhtimisfunktsioone. Ühekojaline Riigikogu koosnes 100 liikmest, kes valiti kolmeks aastaks üldistel, ühetaolistel ja otsestel valimistel salajase hääletuse teel erakondlike nimekirjade järgi ning proportsionaalse esindatuse alusel.”⁸

Demokraatia perioodil tegutses Eestis viis Riigikogu koosseisu. Valimissüsteem iseenesest oli üsna lihtne, eriti võrreldes praegu Eestis kehtiva valimissüsteemiga ning valimisaktiivsus üsna suur (67-74%), eriti võrreldes teiste Ida-Euroopa maadega.

Ka Eestit mõjutanud ülemaailmne majanduskriis aastail 1929 –1933 tõi siinsel poliitilisel areenil esile paremradikaalse antiparlamentaarse liikumise. Eesti Vabadussõjalaste Liidu. Aastail 1932-1933 toimus põhiseaduse muutmise küsimuses kolm referendumit, neist viimase eelnõu oli ette valmistanud Vabadussõjalaste Liit. Kõik eelnõud nägid ette tugeva täidesaatva võimu loomist. Kui vabadussõjalaste eelnõu rahvahääletusel läbi läks ning 24.jaanuaril 1934 kehtima hakkas, panid riigivanem Konstantin Päts ja kindral Johann Laidoner 12.märtsil 1934 põhiseadust rikkudes demokraatia kaitsmise ettekäändel toime sõjaväelise riigipöörde. Seejärel saadeti laiali Riigikogu ning uued Riigikogu ja Riigivanema valimised lükati edasi.

⁸ Karjahärm, Toomas “Parlamentarism Eestis”, Riigikogu, lk11-13

1935.aastal keelati erakondade ja poliitiliste ühingute tegevus. 1.jaanuaril 1938 jõustus uus, kolmas põhiseadus. Uus põhiseadus tekitas Eestis poolpresidentiaalse süsteemi. Riigikogu oli selle järgi kahekojaline, mille esimene koda 80liikmeline Riigivolikogu valiti viieks aastaks üldvalimistel enamussüsteemi järgi ja teine koda, 40liikmeline Riiginõukogu moodustati nimetamise alusel.⁹ Kuna opositsiooni tegevus oli kitsendatud, oli Eesti muutunud põhimõtteliselt üheparteisüsteemiks, kus valimiste kui sellistega polnud enam lootust, et tegelik võim vahetuks.

Järgmised vabad valimised toimusid Eestis alles 24.02-01.03 1990 ja siiski ei olnud tegemist mitte formaalse parlamendi, vaid Eesti Kongressi valimistega. 18.03.1990 toimusid Eesti NSV Ülemnõukogu XII koosseisu valimised, kus tulemuste arvestamisel kasutati üksiku ülekantava hääle meetodit. “Nii sai Eesti parlamentaarse rahvaesinduse, mille komplekteerimise viis pälvis tunnustuse rahvusvaheliselt avalikkuselt.”¹⁰ 3.märtsil 1991 toimus Eestis rahvahääletus riikliku iseseisvuse taastamise küsimuses. Sellest võttis osa 82.9% hääletamisõiguslikest elanikest ja 77.8% neist hääletas iseseisva Eesti poolt.

Uus põhiseadus jõustus 3.juulil 1992. Selle järgi on Eesti parlamentaarne riik, kus kõrgeima võimu kandja on rahvas. Seadusandlikku võimu teostab Riigikogu, mille 101 liiget valitakse 4 aastaks proportsionaalse valimissüsteemi alusel. Riigipea – presidendi – valib Riigikogu 5 aastaks.¹¹

Tänapäeval Eestis kasutusel olev valimissüsteem on küll proportsionaalne, kuid oma detailides äärmiselt keerukas. Kohti Riigikogus jagatakse nii lihtkvoodi alusel (isikumandaat), ringkonnakvoodi alusel (ringkonnamandaat) kui ka üleriigiliselt proportsionaalselt vastavalt sellele, kuidas erakond üle riigi hääli on saanud. Proportsionaalselt jagatavate kohtade välja arvestamiseks kasutatakse modifitseeritud d’Hondti jagajat. Valimiskünnis on 5%.¹²

⁹ Karjahärm, Toomas “Parlamentarism Eestis”, Riigikogu, lk.11-18

¹⁰ ibid. lk.21-22

¹¹ ibid. lk.24

¹² Riigikogu valimise seadus

3. Valimiste terminoloogia

Pärast iseseisvuse taastamist on eesti keele oskuskeel pidanud seisma silmitsi üsna suure väljakutsega. Väga palju oli järsku selliseid eluvaldkondi, millega enne, suletud ühiskonnas peaaegu mingit kokkupuudet ei olnud ja mille jaoks seetõttu puudus eesti keeles vastav sõnavara. Samas on ka palju olemasolevast sõnavarast aegunud või ideoloogiliselt laetud. Samuti võib öelda, et vahetus lähtekeel, kust oskussõnavara võtma hakati. Kui enne oli see vene keel, siis nüüd suures osas inglise. Valimised on just selline valdkond, kus seoses demokraatliku riigikorraga tekkis palju uut ning ka vana tuli kriitilise pilguga üle vaadata.

Valimised on selline teema, mille sõnavara on ühest küljest küll üldkeele, kuid samas ka oskuskeele osa. Need kaks on aga kohati omavahel paratamatult vastuolus. “Üldise keelekorralduse objektiks on ühiskeel polüfunktsionaalse süsteemina; mis tahes eriala oskuskeele korrastamise objektiks on vastava ala terminoloogia kui üldkeele monofunktsionaalne allsüsteem. Ühiskeeles on sõnade mitme- või isegi paljutähenduslikkus tavalisem ja normaalsem nähtus kui mis tahes teaduslikus allkeeles ega mõju nii segavalt kui aste-astmelt üha kitsamalt piiritletavate objektide kirjeldamisele pürgivates teaduskeeletes”¹³ Seega on seletatav ka üldkeeles kasutusel olevate valimisi puudutavate terminite hägusus – nende peamine eesmärk on, et inimesed mõistaksid nende abil kirjeldatavat süsteemi ja oma rolli selles süsteemis. Kui aga tekst puudutab valimiste alaseid seadusi või valimissüsteeme kui teaduse objekte, on täpsem määratlemine hädavajalik.

Korrektse oskuskeele puudumisel ühes või teises keeles on aga alati oht, et antud teadussuund selles keeles välja ei arenegi. Valimisteaduse puhul on eesti keeles selleks küll selge oht, mida samas siiski leevendab see, et osa valimisi ja ka valimissüsteeme puudutavast sõnavarast on eesti keeles juba ammu olemas. Nii võiks arvata, et oskussõnavaraga tekkivad probleemid ja selle puudused ongi tegelikult valimissüsteeme uurivate teadlaste oma süü – “mis tahes eriala oskussõnavara

¹³ Mereste, Uno “Oskuskeel ja seaduste keeleline rüü”, lk 53

loomine ja oskuskeele korraldamine on kõigepealt vastavat eriala käsitleva teaduse probleem.”¹⁴

3.1 Problemaatilised terminid: hääletama vs. valima

Üks kõige tihedamalt kasutuses olev ja seetõttu üks silmatorkavamaid näiteid sellest, kuidas üldkeele hääguses oskuskeele määratlemisel takistuseks saab, on sõnapaar “hääletama” ja “valima”.

Termineid “hääletama” ja “valima” kasutatakse praktikas üsna paralleelselt. Samas tundub, et päris sama sisuga need kaks ei ole. Rahvahääletus näiteks ei ole valimine. Valimiste näol on siiski tegemist ka hääletamisega, arvestades, et valija annab valimistel oma hääle. Üldiselt ei kasutata häält andva indiviidi puhul sõna “hääletaja”, see viitab pigem n.ö pöidlaküüdiga reisivale inimesele. Valimistel valib või hääletab valija, rahvahääletusel hääletusõiguslik isik.

Segane on ka küsimus, kuidas peaks kasutama neid kahte varianti tuletatud sõnade kohta. Riigikogu valimise seadus tundub lähtuvat sellest, et igal pool, kus on vähegi olnud võimalik kasutada “hääletama” varianti, on seda ka tehtud. Niisiis kasutatakse sõnu “hääletamisõigus”, “hääletuskabiin”, “hääletuskast” jne. Inimeste igapäevases kasutuses on samas siiski ka levinud “valimisõigus”, “valimiskabiin” ja “valimiskast”.

Antud töös on selle küsimuse lahendamisel samuti otsustatud “hääletama” variandi kasuks. Kuna iga hääletamine ei ole valimine, samas aga tundub valimine olevat igal juhul ka hääletamine, on “hääletama” versioon laiema haardega. Samu kabiine ja kaste kasutatakse ka rahvahääletusel. Ka on terminite ühtlustamise nimel ilmselt mõttekam lähtuda sellest, mida seadustes juba kasutatud on. Samas ei tähenda see siiski, et “valima” versiooni antud juhul kasutada ei tohiks. Sisuline vahe nende kahe vahel on marginaalne.

¹⁴ Mereste, Uno “Oskuskeel ja seaduste keeleline rüü”, lk. 84

3.2 Sõnavara puudulikkus

Eestikeelse valimiste ja valimissüsteemide alase terminoloogia loomulikkude arengut on takistanud fakt, et veel üsna hiljuti ei olnud valimised siin eriti aktuaalne teema.

Tavakäibes on sellised sõnad ja väljendid, mis on pärit Teise maailmasõja eelsest ajast ja mida sai kasutada ka Eestis läbi viidud "libavalimiste" kohta, sõnad, mis peamiselt puudutavad valimisprotseduure, nt. valimisringkond, valimisjaoskond, hääletussedel, hääletuskabiin ja hääletuskast. Kõik need on üsna üheselt mõistetavad terminid nii Eestis, kui valdavas enamikus teistes riikides.

Valimisprotseduuri puhul tuleb oluline lünk sisse valimiskampaaniat puudutava sõnavara kohal. Enne seda, kui valimised Eestis sisuliselt lakkasid, viidi läbi küll kampaaniaid, kuid tänapäevaks on nende filosoofia ja võtted väga palju edasi arenenud. Kuna meediavahendite arengu tõttu on võimalused valijaskonnani jõuda vahepealse aja jooksul teinud samuti tohutu arenguhüppe, on tänapäeva valimiskampaaniates rõhk hoopis teistel aspektidel kui siis. Ka on kampaaniate korraldus tänapäeval tunduvalt rohkem reglementeeritud, sest vabade valimiste ajaloo jooksul on nii mõnegi valimise käigus kombitud lubatud ja lubamatu, eetilise ja ebaeetilise piire. Antud sõnastiku koostajal tekkis näiteks probleeme sõna "spin" ja sellest tulenevate sõnade "spin alley" ja "spin doctor" eestikeelse defineerimisega ja ka adekvaatsete eestikeelsete vastete leidmisega.

Valimissüsteeme puudutav eestikeelne terminoloogia on samuti üsna kaootiline. Käibel on küll sellised terminid, mis käivad Eesti enda valimissüsteemi kohta (proportsionaalne esindatus, üksik ülekantav hääl jne.), kuid kuna originaalis eesti keeles välja kirjutatud võrdlevat valimissüsteeme puudutavat kirjandust on välja antud väga vähe, siis on teistes riikides kasutusel olevate süsteemide kohta käiv terminoloogia mõneti üsna juhuslik ja ilmselgelt inglise keelest võimalikult otsese tõlkena tehtud. Valimissüsteemide puhul on samas ka oht, et spetsiifiline eestikeelne sõnavara kunagi välja ei arenegi. Selleks on valimissüsteemid ajas liiga kiiresti muutuv valdkond. Ka ei ole Eestis nii palju valimissüsteemide uurimisega tegelevaid teadlasi, et vastava sõnavara ametlik väljatöötamine ennast kunagi ära tasuks.

Ingliskeelsest sõnavarast annaks antud juhul kindlasti nii mõndagi üle võtta ja tuletada, aga sellisel juhul peaks seda tegema koordineeritult. Loomulikult on ka inglise keeles paljude mõistete kohta mitmeid sünonüüme ja kuigi ingliskeelsete valimisi puudutavate tekstide eesti keelde tõlkimine ei ole hetkel väga levinud, on selliste sünonüümide eestikeelse tähenduse ühtlustamise jaoks antud sõnastiku koostamine hea. Vastasel juhul on nii üht- kui teistpidi tõlkimisel oht terminite kaootilisele kasutamisele või hoopis uute terminite välja mõtlemisele üsna suur. Näitena sellisest ohust võib tuua Riigikogu valimise seaduse ingliskeelse tõlke Eesti Õiguskeele Keskuse koduleheküljel, kus eestikeelne sõna “valijate nimekiri”(§22) on inglise keelde tõlgitud kui “polling list”, kuigi ingliskeelsetes originaaltekstides kasutatakse selle jaoks sõnaühendit “electoral register” või “electoral roll”. Sisuliselt ei pruugi “polling list” ju vale olla, samas ei ole siiski mõtet ja vajadust välja mõelda uusi väljendeid, kui vanad, levinud ja tunnustatud selle jaoks olemas on.

Valimissüsteemide kohta kasutatakse palju võõrsõnu sisaldavaid otsetõlkeid, näiteks “pluraalne enamussüsteem” ja “majoritaarne enamussüsteem”, “absoluutne häälteenamus”, “kategoriline valimine” jne. Eesti keeles on need terminid sellisena juurdunud ja kuna mingit süstemaatilist keeleuendust vähemalt selles valdkonnas ei toimu, siis vaevalt, et neid kunagi eestipärasemaks muutma hakatakse. Samas on antud juhul probleem selles, et eestlase jaoks ei anna need terminid edasi nende sisu. Lahti seletamata on tavainimesel väga raske lihtsalt peale vaadates taibata, milline on pluraalse ja majoritaarse enamussüsteemi erinevus. Seetõttu on valimissüsteeme puudutava sõnastiku puhul kindlasti oluline, et see oleks ka seletav, et sealt oleks võimalik teada saada, et pluraalses enamussüsteemis on võiduks vajalik lihthäälteenamus, majoritaarses aga absoluutne (ja siis edasi vaadates oleks võimalik teada saada, et absoluutne häälteenamus tähendab, et võiduks on vajalik saada vähemalt 50%+1 häältest). Antud valdkonna inglise-eesti sõnastiku seletav funktsioon on oluline ka seetõttu, et nagu juba ülalpool mainitud, on mõningaid valimisprotseduuri puudutavaid termineid, millele õiget ja otsest eestikeelset vastet ei olegi. Nii ongi sõnastikus eestikeelse vaste kohal võimalikult lühike eestikeelne seletus. Üsna tõenäoline on, et kui igapäevases või ajakirjanduslikus tekstis tekib vajadus selle sõna järele, siis võetakse just samamoodi kasutusele selline lühike ümberseletus. Ka siin on oht, et üks või teine nüanss sellistes seletustes muudab

oluliselt asja sisu.

4. Sõnastiku struktuur

Antud sõnastiku puhul on tegemist inglise-eesti seletava sõnastikuga. Sõnastiku seletav funktsioon on vajalik selleks, et peale terminite eestikeelsete vastete ühtlustada ka nende terminite sisu. Nagu eelmises peatükis ka mainitud, on seletaval funktsioonil peale selle ka otsene praktiline väärtus – paljud eestikeelsed vastused ise ei suuda tavainimesele pakkuda seletust selle kohta, millega ikkagi on tegemist.

Laias laastus põhineb sõnastik kahel teemal: (1) valimised, kui protseduur ja (2) valimissüsteemid. Seega oleks olnud võimalik jaotada sõnastik kaheks osaks, tekitades eraldi nimestiku valimisprotsessi ja valimissüsteemide terminitest. Antud sõnastiku puhul on sellisest lähenemisest siiski loobutud, sest see muudaks sõnastiku mõttetult keeruliseks. On üsna kindel, et enamik kasutajaid näeb neid kahte teemat ühtse tervikuna, seega ei tohiks ühe või teise valdkonna terminite leidmine osutada raskeks. Praktilisema küsimusena tuleb aga märkida, et kuigi enamikke väljatoodud terminist saab liigitada kas ühte või teise ülaltoodud kategooriasse, on siiski ka kattuvusi. Üks selline tihedamalt kasutatav termin on “constituency” (valimisringkond) ja selle sünonüümid, mis on küll peamiselt valimisprotsessi puudutav, kuid ka valimissüsteemide kirjeldamisel tuleb see kasutusse. Seega on sõnastiku esimeses tulbas ära toodud valimisprotsessi ja valimissüsteemi puudutavad terminid segamini, tähestikulises järjekorras.

Sõnastiku teises tulbas on toodud kursiivis antud ingliskeelse termini eestikeelne vaste. Valimisprotseduuri puudutavate sõnade vastused on pärit peamiselt seadustest, eelkõige Riigikogu valimise seadusest, aga näiteks ka Eesti Vabariigi Põhiseadusest. Kuna antud teemadel ei ole välja antud eestikeelset oskussõnastikku ning ka üldsõnastikud neid vaid äärmiselt põgusalt puudutavad, siis on suure hulga ülejäänud sõnade vastused kas sellised, mida valimissüsteemidega tegelevad õppejõud oma loengutes praktiliselt kasutavad, aga on ka ingliskeelsetest terminitest loogiliselt tuletatud.

Vastete järel on samas tulbas ära toodud vastete lühiseletused. Seletused pärinevad enamasti samadest allikatest, kust ingliskeelsed terminid kokku korjatud on.

Originaalis on seletused olnud enamikus ingliskeelsed ja pikemad, sõnastiku autor on üritanud seletused teha võimalikult kompaktsed, aga samas siiski ammendavad. Ka on tulnud teha tööd erinevatest allikatest pärinevate seletuste ühtlustamisel, eriti mis puudutab sünonüümide kasutamist.

Kuigi valdavale enamikule terminitele oli võimalik leida vasteks konkreetne sõna või sõnaühend, siis kohati oli sellist lihtsat vastet leida võimatu. Seetõttu tekkiski kohati olukord, kus lühim ja täpsem võimalik vaste ingliskeelsele terminile oli eesti keeles pigem juba lühiseletuse mõõtu. Seega leidub teises tulbas mõni selline lahter, kus on loobunud eestikeelse vaste otsimisest ja pandud ainult antud termini lühiseletus. Näiteks sellistest olukordadest on terminid “ballot-rigging” ja “ballot-stuffing”, aga ka “spin” ja sellest tulenevad terminid “spin alley” ja “spin doctor”. Kahel juhul on loobunud aga lühiseletuse lisamisest. Need käivad ingliskeelsete terminite “electoral” ja “majority” kohta. Esimesel juhul on eesti keeles tegemist ainult liitsõna ühe poolega (valimis-), teisel puhul on vasteks sõna “enamus”, mille lahtiseletamine antud kontekstis tundus mõttetu, sest selle tähendus antud valdkonnas ei erine termini tähendusest igas muus valdkonnas.

Sünonüümide puhul on teises tulbas ära toodud küll nende eestikeelne vaste, kuid lühiseletamise saamiseks on suunatud sõnastiku kasutaja antud mõiste kohta kasutatava põhitermini juurde. Mõnel puhul on selline põhitermin praktilises kasutuses välja koorunud (näit. valimissüsteemi kohta kasutatakse peamiselt väljendit “electoral system” ning “voting system” on vähekasutatavam), teistel juhtudel on põhitermini valikul aga tegu sõnastiku autori subjektiivse valikuga. Sellise suunamise põhiline eesmärk on olnud vältida kordamist, aga ka võimalikult palju ühtlustada erinevate terminite sisu.

Kolmandas tulbas on ära toodud antud termini sünonüümid (tähistusega **sün.** ja kursiivis) ja viidatud sellistele terminitele, millega tutvumine aitab paremini mõista antud termini seletuse sisu (tähistusega **vt.ka**). Viidatud ei ole väga laialt kasutatavatele terminitele nagu “candidate”, “vote”, “elections” jne. Esiteks ei ole sõnastiku kasutajal tõenäoliselt probleeme selliste terminite sisu mõistmisega, teiseks on üsna ilmselge, et sellised terminid antud sõnastikus on. Vajadusel võib lugeja ise vajaliku termini üles leida. Viidatud on pigem terminitele, mille sisu võib lugejale

tõenäolisemalt segaseks jääda või mille puhul oleks huvitav teada, milliste teiste antud sõnastikus ära toodud terminitega see veel ühte temaatikasse võiks kuuluda.

Lühendeid US ja UK on sõnastiku teises tulbas, eestikeelse vaste järel kasutatud sellisel juhul, kui ühte mõistet tähistavat ingliskeelne termin on Ameerika Ühendriikides ja Ühendkuningriigis kasutusel erinevalt. Näiteks valimisringkonna puhul Ühendkuningriigis “constituency” ja Ameerika Ühendriikides “district” või valimisjaoskonna puhul vastavalt “ward” ja “precinct”.

Sõnastikule on lisatud eestikeelne indeks, kus on tähestikulises järjekorras ära toodud sõnastiku eestikeelsed vasted ning nende järel vastava sõnastikuveeru järjekorranumber.

Kokkuvõte

Valimised on äärmiselt universaalne teema üsna spetsiifilise sõnavaraga. Sama võib tegelikult öelda valimissüsteemide kohta, sest ühel või teisel kujul on ka see kõikides maailma riikides olemas – ehk ainult ei räägita sellest nii igapäevaselt ja vastav sõnavara on veelgi spetsiifilisem.

Antud sõnastik katabki valimiste- ja valimissüsteemide alast sõnavara. Sõnastik on inglise-eesti suunaline, lisana on ära toodud eestikeelne indeks. Sõnastiku koostamisel on aluseks võetud ingliskeelsed originaaltekstid, seega ei leia siit mõningaid selliseid sõnu, mida võiks küll leida eestikeelsetest originaaltekstidest, aga mis on nii ainuomased Eestile, et ingliskeelsetes originaaltekstides neile vastet ei leia.

Valimissüsteemide puhul on sõnastiku koostamisel lisandub veel üks valikuprintsiip – sõnastikku on kaasatud igapäevasemates ja populaarteaduslikes tekstides kasutusel olevad terminid. Mitmetel põhjustel on kõrvale jäänud ainult süvateaduslikes tekstides esinevad terminid. Sõnastik on seletav, eestikeelsetele vastetele on lisatud lühiseletus termini sisu kohta. Kõigile ingliskeelsetele terminitele ei ole võimalik leida täpset ja konkreetset eestikeelset vastet, sellel põhjusel on lühiseletus vajalik. Ka ei ütleks palju just valimissüsteeme puudutavast sõnavarast tavakasutajale lihtsal pealevaatamisel eriti midagi selle kohta, mida antud termin sisuliselt tähendab. Samas ei ole sõnastiku eesmärk siiski töötada leksikonina.

Peale valimis- ja valimissüsteemide alaste terminite eestikeelsete vastete jaoks ühtse allika tekitamise on antud sõnastikul roll mängida ka selliste terminite ühtlustajana. Kuna ajaloolistest põhjustest tulenevalt on suur osa eestikeelsest valimisalasest terminoloogiast veel välja kujunemas, siis on ilma sellise ühtse allikata hetkel suur oht terminite kaootilisele kasutusele. Seda mitte ainult tõlketekstides vaid ka eestikeelsetes originaaltekstides.

Sõnastik

TERMIN	EESTIK. VASTE – SELETUS	SÜNONÜÜM, VT.KA
1. absentee ballot	<i>eemalviibija hääl</i> – selline hääl, mille on andnud keegi, kes ei saa hääletamiskasti juurde tulla. Vastavalt reeglitele võib seda anda posti teel või volitusega	vt.ka postal vote; proxy vote
2. absolute majority	<i>absoluutne häälteenamus</i> – kui kandidaat või resolutsioon on saavutanud vähemalt 50%+1 häältest	vt.ka majority; simple majority; qualified majority; consensus
3. additional member system	<i>lisaliikme süsteem</i> – lisaks sellele, et osa kohti jagatakse ühemandaadilistes valimisringkondades, jagab see süsteem osa kohti vastavalt sellele, kui palju erakond kõigis ringkondades kokku hääli sai	vt.ka single-member plurality system; proportional representation
4. agent	<i>kandidaadi volitatud esindaja</i> – inimene, kes esindab kandidaate nende suhtluses valimiskomisjoniga ja juhib nende valimiskampaaniat	vt.ka electoral committee
5. aggregation	<i>koondamine</i> – häälte või valimisringkondade kokku koondamine, et formuleerida neist ühtne esindatus. Valitud ametiisik ei saa esindada iga oma valijat eraldi, vastavalt süsteemile esindab ta kas teatud elanikkonnagrupperi või teatud territooriumit	
6. alternative vote	<i>alternatiivne hääl</i> – valija järjestab oma kandidaadieelistused. Kui ükski kandidaat ei saavuta absoluutset enamust esimeste eelistuste hulgas, eemaldatakse kõige vähem esimesi eelistusi saanud kandidaat ja tema toetajate teised eelistused lisatakse teiste kandidaatide poolt kogutud esialgsetele häältele	vt.ka absolute majority
7. announce	<i>välja kuulutama</i> – käesoleva ametiaja lõpul kuulutatakse välja uued valimised; pärast valimistulemuste selgumist kuulutatakse välja valimiste võitja	sün. call
8. approval voting	<i>heakskiiduhääletamine</i> – valijal on hääli nii palju kui on kandidaate, valija annab hääle kõigile kandidaatidele, keda ta heaks kiidab	
9. balanced ticket	<i>tasakaalustatud sedel</i> – nimekiri, kus koos kandideerivad inimesed esindavad tasakaalustatult kõigi valijagruppe, nt. Ameerika Ühendriikide presidendivalimistel presidendikandidaat põhjaosariikidest ja asepresident lõunast või erinevaid etnilisi vähemusi esindavad kandidaadid	vt.ka ticket
10. ballot	<i>valimised, hääletus</i> – vt. vote; elections; <i>hääletamissedel(US)</i> – vt. ballot paper; <i>antud häälte arv</i>	sün. vote, poll, elections; ballot paper (UK) vt.ka butterfly ballot

11. ballot box	<i>hääletamiskast</i> – pitseeritud kast, kuhu pannakse hääletamissedelid pärast seda, kui valija on neile märkinud oma eelistuse	vt.ka ballot; ballot paper
12. ballot paper	<i>hääletamissedel</i> (UK) – sedel, kuhu valija märgib oma eelistuse	vt.ka ballot
13. ballot-rigging	iga ebaseaduslik, pettust sisaldav sekkumine valimisprotseduuri, mille eesmärk on võltsida valimistulemusi või ette kindlustada valimisvõit	vt.ka ballot
14. ballot stuffing	tegevus, kui üks inimene esitab mitu hääletamissedelit sellisel hääletusel, kus on lubatud ainult üks sedel inimese kohta.	
15. battlebus	<i>võitlusbuss</i> – liiklusvahend, mida erakond kasutab, et transportida oma liidrit või olulisemaid tegelasi mööda riiki valijatega kohtuma	
16. blackball	süsteem, mille järgi valiti uusi liikmeid härrasmeeste klubidesse. Iga valija asetab kasti palli. Valge pall sümboliseerib poolthäält, must pall vastuhäält	
17. butterfly ballot	<i>liblikakujuline hääletussedel</i> – 2000. aastal Ameerika Ühendriikide presidendivalimistel Florida osariigis kasutusel olnud hääletussedel, mis oli kujundatud nii, et kandidaatide nimed seisid paberil liblikakujuliselt	vt.ka ballot
18. by-election	<i>vahevalimised</i> (UK) – valimised, mis toimuvad üldvalimiste vahel, tavaliselt seetõttu, et ametisolev parlamendisaadik on surnud või tagasi astunud	sün. <i>special elections</i> (US) vt.ka general elections; sitting
19. call	<i>välja kuulutama</i> – vt. announce	sün. <i>announce</i>
20. campaign	<i>agitatsioon, kampaania</i> – valijate enda poolt hääletama veenmine; <i>agiteerima, kampaaniat tegema</i>	
21. candidate	<i>kandidaat</i> – valitavasse ametisse pürgiv isik	sün. <i>nominee</i>
22. canvasser	<i>häältehankija</i> – vt. canvassing	vt.ka canvassing
23. canvassing	<i>värbamine, häälte hankimine</i> – kampaania ajal küsivad erakonna aktiivsed toetajad valijatelt, kelle poolt nad kavatsevad hääletada ja üritavad oma kandidaadile toetust koguda	vt.ka canvasser
24. categorical ballot	<i>kateooriline valimine</i> – valimine, kus ühe hääletussedeli kohta on üks hääl	vt.ka ballot; ordinal ballot
25. closed party-list	<i>kinnine nimekiri</i> – erakonna nimekiri, milles erakond määrab kandidaatide parlamenti pääsemise järjekorra enne valimisi	vt.ka party-list; open party-list
26. coalition	<i>koalitsioon</i> – kaks või rohkem koos valitsevat erakonda, millest ühelgi ei ole absoluutset enamust parlamendis	vt.ka absolute majority; opposition
27. compulsory voting	<i>kohustuslik hääletamine</i> – hääletamine, millest kõigil valimisõiguslikel isikutel on kohustuslik osa võtta. Hääletamata jättes peavad need isikud maksma trahvi. Kehtib näiteks Austraalias	

28. consensus	<i>konsensuspõhimõte</i> – kui kandidaadi või ettepaneku poolt peavad selle vastuvõtmiseks olema kõik antud küsimuses hääleõigust omavad subjektid	vt.ka majority; absolute majority; simple majority; qualified majority
29. constituency	<i>valimisringkond (UK)</i> – kindlaksmääratud territoorium, kust valitakse kindlaksmääratud arv saadikuid. Enamussüsteemides valitakse igast ringkonnast tavaliselt 1 saadik, proportsionaalse esindatuse süsteemides võib ka kogu riik olla üks ringkond; <i>valijaskond</i> – vt.electorate	sün. <i>district, electoral district; electorate</i>
		vt.ka majority system; plurality system; proportional representation
30. constituent	<i>valija</i> – vt. voter	sün. <i>voter</i>
31. contribution	<i>annetus</i> – nii füüsilisest kui juriidilisest isikust toetajate rahaline panus erakonna tegevusse	
32. (to) crack a district	kandideerima ringkonnas, kus valimiste tulemus on üsna täpselt etteennustatav	vt.ka safe district; gerrymandering
33. debate	<i>debatt, väitlus</i> – kandidaatide vahel toimuv avalik moderaatoriga väitlus oma seisukohtade ja tugevate külgede välja toomiseks võrdluses oma vastas(t)ega; <i>väitlema</i>	
34. democratic elections	<i>demokraatlikud valimised</i> – vabad, üldised, ühetaolised ja otsesed valimised, millega valitakse riigi peamised otsustajad kodanike poolt, kellel on lai vabadus valitsust kritiseerida, oma kriitikat avaldada ja alternatiivseid võimalusi välja pakkuda	sün. <i>free elections</i>
35. devolution	<i>devolutsioon, õiguse üleandmine</i> – võimu delegeerimine teistele parlamentaarsetele üksustele, nt. Ühendkuningriigis Šoti parlamendile ja Walesi ning Põhja-Iirimaa assambleedele	
36. direct democracy	<i>otsedemokraatia</i> – ühiskonnasüsteem, kus kodanikud ei vali riiki juhtima enda esindajaid, vaid teostavad võimu ise	vt.ka representative democracy
37. direct electronic counting	<i>otsene elektrooniline häältelugemine</i> – häältelugemise süsteem, kus valijad sisetavad ise oma hääle otse elektroonilisse hääletusmasinasse	vt.ka voting machine; electromechanical counting; manual counting; optical scan counting
38. district	<i>valimisringkond (US)</i> – vt. constituency	vt.ka electoral district, constituency
39. divisor	<i>jada</i> – jagajate süsteem, millega proportsionaalse esindatuse süsteemis jagatakse kohti nii, et kohtad jaguneksid täpselt vastavalt häältele, nt. on Eestis kasutusel modifitseeritud d’Hondti jagaja	vt.ka proportional representation
40. early voting	<i>eelhääletus</i> – hääletamisperiood enne valimispäeva, kui saavad hääletada need, kes seda õigel päeval mingil põhjusel teha ei saa	vt.ka election day
41. elect	<i>valima</i> – vt. vote	sün. <i>vote</i>
42. elections	<i>valimised</i> – protsess, mille käigus inimesed valivad oma esindajad või juhid mingis kogus	sün. <i>vote</i>
43. election board	<i>valimiskomisjon</i> – vt electoral committee	sün. <i>electoral committee</i>

44. election cycle	<i>valimistsükkel</i> – valimispäevale eelnev sündmustetsükkel, tihti üsna reeglipärane	vt.ka election day
45. election day	<i>valimispäev</i> – kindlaksmääratud ja ette välja kuulutatud päev, millal valimisõiguslik isik saab oma hääle anda	
46. election deposit	<i>valimiskautsjon</i> – sissemakse, mille kandidaadid teevad, selleks et neid lubatakse kandideerida. Võitnud kandidaadile tavaliselt kautsjon tagastatakse	
47. electioneering	<i>valimiseelse kihutustöö tegemine</i> – asjad, mida poliitikut ütlevad või teevad, et inimesed nende poolt valimistel hääletaksid	vt.ka campaign; canvass; rally
48. election expenses	<i>valimiskulutused</i> – kampaaniale kulutatud raha, tavaliselt on see summa seadusega piiratud	
49. election pledge	<i>valimislubadus</i> – vt. election promise	sün. election promise
50. election promise	<i>valimislubadus</i> – kandidaadi lubadus midagi konkreetset korda saata, kui ta peaks valituks osutama	sün. election pledge
51. elector	<i>valijamees</i> – valijameeste kogu liige	vt.ka electoral college
52. electoral	<i>valimis-</i>	
53. electoral college	<i>valijameeste kogu</i> – mingi teatud ametiisiku valimiseks moodustatud kogu, mille kooslus on varem reeglitega paika pandud, nt. Ameerika Ühendriikide presidendivalimised, Eesti presidendivalimiste kolmas voor, paavsti valimine	vt.ka elector
54. electoral committee	<i>valimiskomisjon</i> – valimiste läbiviimist koordineeriv kogu. Eestis on Vabariigi Valimiskomisjon, maakonna valimiskomisjonid ja jaoskonnakomisjonid	sün. election board
55. electoral district	<i>valimisringkond(US)</i> – vt. constituency	sün. constituency, district
56. electoral fraud	<i>valimispettus</i> – etteavatsetud sekkumine valimisprotseduuri	
57. electoral reform	<i>valimisreform</i> – valimissüsteemi või valimisringkondade ümberkorraldamine	vt.ka electoral system; constituency
58. electoral register	<i>valijate nimekiri, valijaregister</i> – nimekiri nendest, kellel on antud valimisringkonnas valimisõigus	sün. electoral roll
59. electoral roll	<i>valijate nimekiri, valijaregister</i> – vt. electoral register	sün. electoral register
60. electoral system	<i>valimissüsteem</i> – reeglistik, mida antud riik kasutab, et selgitada välja, kuidas valija antud häälest saab mandaat	sün. voting system vt.ka majority system; plurality system; proportional representation
61. electoral vote	<i>valijamehe hääl</i> – valijamehe poolt valimistel antud toetus kandidaadile	vt.ka electoral college; elector
62. electorate	<i>valijaskond</i> – valimistel osalev elanikkond	sün. constituency
63. electromechanical counting	<i>elektromehaaniline häältelugemine</i> – häälte lugemise süsteem, kus tavaliselt perfokaardid sisestatakse neid lugevasse	vt.ka voting machine; direct electronic counting;

	hääletamismasinasse	manual counting; optical scan counting
64. electronic voting	<i>elektrooniline hääletamine</i> – hääletamiseks erinevate masinate ja võrgusüsteemide kasutamine, nt. perfokaart, Internet, telefon	sün. <i>e-voting</i>
65. eligibility	<i>hääletamisõigus</i> – isiku õigus antud valimistel oma hääle anda	sün. <i>franchise, suffrage, voting right</i>
66. enfranchise	<i>hääletamisõigust andma</i> – lubama antud isikutele antud valimistel oma hääle anda	vt.ka franchise, eligibility, suffrage
67. exit poll	<i>väljumisküsitlus</i> – küsitlus, milles inimestelt küsitakse hääletamiskohast väljudes, kelle poolt nad hääletasid	vt.ka opinion poll; polling station
68. extraordinary elections	<i>erakorralised valimised</i> – keset parlamendi korralist ametiaega väljakuulutatud valimised. Põhjusi erakorraliste valimiste väljakuulutamiseks on mitmeid, nt. kui parlament on peaministrile umbusaldust avaldanud või kui rahvahääletusel on tagasi lükatud valitsuse poolt rahvahääletusele pandud ettepanek	vt.ka term (in office)
69. first past the post	<i>“esimesena üle joone”</i> – termin, mida kasutatakse Ühendkuningriigi parlamendivalimiste süsteemi kohta. Kandidaat vajab ainult lihthälteenamust, et valituks saada.	vt.ka simple majority
70. franchise	<i>hääletamisõigus</i> – vt. eligibility	sün. <i>eligibility, suffrage</i>
71. free elections	<i>vabad valimised</i> – vt. democratic elections	sün. <i>democratic elections</i>
72. functional representation	<i>kodade süsteem</i> – kontseptsioon, mis põhineb põhimõttel, et ühiskond on jagatud erinevatesse gruppidesse või klassidesse ja kõik need klassid peaksid olema valitsuses esindatud	
73. gerrymandering	<i>ebaaus ringkondade ümberjaotamine</i> – 1812.aastal veenis Ameerika Ühendriikide Massachusettsi osariigi kuberner Elbridge Gerry osariigi seadusandlikku kogu looma kummalise kujuga valimisringkonda, mis paljudele meenutas salamandrit. Gerry vastased ütlesid, et ringkond sai “gerrymandri” kujuga.	vt.ka electoral district, constituency; redistricting
74. general elections	<i>üldvalimised</i> – riigi seadusandliku kogu valimised, mis otsustavad ka tulevase valitsuse koosseisu	sün. <i>parliamentary elections</i>
75. highest average system	<i>kõrgeima keskmise süsteem</i> – kohtade jagamise käigus peaks järgmine koht minema erakonnale, mis on saanud kõrgeima keskmise häältearvu (d’Hondti jada)	vt.ka divisor
76. hung parliament	<i>ummikseisus parlament</i> – olukord, kui pärast valimisi ei ole ühelgi erakonnal absoluutset enamust. Suuremad parteid üritavad seejärel luua koalitsiooni	vt.ka coalition; absolute majority
77. incumbent	<i>ametikoha valdaja</i> – isik, kes on juba ametis ja kandideerib veel üheks ametiajaks samale kohale	vt.ka sitting
78. indirect elections	<i>kaudsed valimised</i> – valimised, kus teatud ametikoha hoidja või esinduskogu valitakse suurema isikutekogu poolt, mis on omakorda valitud veel suurema valijaskonna poolt	

79. landslide	<i>suure edumaaga valimisvõit</i> – nimi, mis on antud valimistele, kus üks erakond või isik võidab teis(t)e ees suure edumaaga	
80. largest remainder rule	<i>suurimate jääkide põhimõte</i> – peale kvoodiga kindlaks määratud kohtade välja jagamist valimisringkonnas, jagatakse ülejäänud kohad vastavalt suurimatele jääkidele	vt.ka quota; constituency
81. lawn sign	<i>aiaplakat</i> – väikesed plakatid kandidaadi nimega, mis paigutatakse kandidaadi toetajate eesaedadesse	
82. magnitude	<i>magnituud</i> – valimisringkonnast valitavate esindajate arv	vt.ka constituency
83. majority	<i>enamus</i>	vt.ka majority system; absolute majority; simple majority; qualified majority
84. majority system	<i>majoritaarne enamussüsteem</i> – valimissüsteem, mis nõuab, et võitev kandidaat saaks absoluutse häälteenamuse	vt.ka voting system; absolute majority; plurality system
85. mandate	<i>mandaat</i> – kui erakond või kandidaat on kandideerimisel kuulutanud, et ta esindab teatud poliitikat, siis valimised võitnuna on ta saanud rahvalt 'mandaadi' nende poliitika elluviimiseks	
86. manifesto	<i>valimisplattvorm</i> – erakonna või kandidaadi ideede ja poliitika avalik deklareerimine, tavaliselt valimiste ajal trükitud. Võimul olles hinnatakse valitsust tihti selle järgi, kui paljusid äratoodud valimislubadusi valitsus suudab täita	sün. <i>manifest(US), programme(UK)</i> ;
		vt.ka election promise
87. manual counting	<i>käsitsi häältelugemine</i> – häältelugemise süsteem, kus ei kasutata masinate abi, vaid loetakse kõik antud hääled käsitsi üle	vt.ka voting machine; direct electronic counting; electromechanical counting; optical scan counting
88. marginal constituency	<i>tihe valimisringkond</i> – ringkond, kus vahe kahe või rohkema juhtiva erakonna vahel on suhteliselt väike. Tihti peetakse selliseks vähem kui 10% vahet, mis tähendab, et 5% valijate ületulekust piisaks.	vt.ka constituency
89. member of parliament, MP	<i>parlamendisaadik</i> – valimiste teel valijaskonnalt mandaadi saanud ja valijat parlamendis esindav isik	vt.ka mandate; electorate
90. minority government	<i>vähemusvalitsus</i> – valitsus, mille moodustanud erakonnal/erakondadel ei ole parlamendis absoluutset enamust	vt.ka absolute majority
91. multi-member plurality system	<i>mitmemandaadiline enamussüsteem</i> – valimissüsteem, mida kasutatakse siis kui ringkonnast on vajadus valida rohkem kui üks esindaja, seda saab teha kas üksiku mitteülekanitava häälega (1 hääl 1 valija kohta, kohad jagatakse vastavalt hääletajate esimesele valikule) või nii, et igal valijal on nii palju hääli,	vt.ka constituency; single non-transferable vote; plurality system

	kui palju on valitavaid kohti	
92. multi-party system	<i>mitmeparteisüsteem</i> – valitsemissüsteem, kus valimistel kandideerib rohkem kui üks erakond	vt.ka single-party system
93. negative campaigning	<i>laimukampaania</i> – püüe võita valimisi vastast rünnates, mitte omaenda positiivseid omadusi ja poliitikaid rõhutades	vt.ka campaign; push-polling; voter suppression
94. nomination papers	<i>kandideerimisdokumendid</i> – kandidatuuri tõstatamiseks vajalikud dokumendid. Eestis avaldus ja isikuandmetega ankeet, Ühendkuningriigis kuulub nende hulka ka dokument, millega kandidaadi tõstatavad vähemalt 10 tema valimisringkonnas elavat valijat	vt.ka constituency
95. nominee	<i>kandidaat</i> – vt. candidate	sün. <i>candidate</i>
96. observer	<i>vaatleja</i> – tihti teistest riikidest või neutraalsetest institutsioonidest tulev isik, kes kontrollib, kas valimised viidi läbi korrektselt ja õiglaselt	vt.ka democratic elections
97. open ballot	<i>avatud valimissedel</i> – valimissedel, kus valija ei pea valima etteantud kandidaatide hulgast, vaid võib vabalt kirjutada oma soovitud kandidaadi nime	vt.ka ballot; ballot paper
98. open party-list	<i>avatud nimekiri</i> – erakonna nimekiri, milles isikute järjekorra otsustab see, kui palju hääli nad valimistel said	vt.ka party-list system; closed party-list
99. opinion poll	<i>arvamusküsitlus</i> – küsitlus, milles küsitakse inimeste arvamusi ühel või rohkematel teemadel. Valimiste puhul on põhiküsimus tavaliselt see, millise partei poolt inimesed hääletavad	vt.ka exit-poll; push poll
100. opposition	<i>opositsioon</i> – parlamendierakond/erakonnad, mis ei kuulu valitsusse	vt.ka coalition
101. optical scan counting	<i>optilise lugejaga häältelugemine</i> – valijad märgivad oma valiku pabersedelile ja sisestavad sedeli hääletusmasinasse, mis loeb hääle ja kukutab siis sedeli lukustatud hääletuskasti	vt.ka ballot paper; ballot-box; voting machine; direct electronic counting; electromechanical counting; manual counting
102. ordinal ballot	<i>järjestav valimine</i> – valija järjestab hääletussedelil oma eelistused	vt.ka ballot; categorical ballot
103. parliamentary elections	<i>parlamendivalimised</i> – vt. general elections	sün. <i>general elections</i>
104. participation	<i>valimisosalus</i> – vt. turnout	sün. <i>turnout</i>
105. participatory democracy	<i>osalusdemokraatia</i> – laialdane termin, mis hõlmab mitmesuguseid konsensuspõhiseid otsuste tegemise protsesse demokraatias. Sinna alla kuulub ka otsedemokraatia. Esindusdemokraatiat tavaliselt osalusdemokraatia alla ei liigitata.	vt.ka direct democracy; representative democracy
106. party-list system	<i>erakonnanimikirjade süsteem</i> – erakondi esitab oma kandidaadid valimistele järjestatud nimekirjas; võib olla avatud või suletud	vt.ka closed party-list; open party-list
107. personation	<i>kellenagi esinemine</i> – kellegi teisena esinemine, et valimistel nende häält kasutada	vt.ka election fraud
108. plurality system	<i>pluraalne enamussüsteem</i> – süsteem, kus valituks osutub lihthäälteenamuse saavutanud	vt.ka voting system; simple majority;

	kandidaat	majority system
109. poll	<i>valimised, hääletus</i> – vt. vote	sün. <i>ballot, vote</i>
110. polling clerk	<i>valimisametnik</i> – valimisjaoskonnas olev isik, kes kontrollib valijanimekirja, et kinnitada, et valija on selles konkreetses jaoskonnas hääletamisõiguslik	vt.ka ward; electoral register; eligibility
111. polling day	<i>valimispäev</i> – vt. election day	sün. <i>election day</i>
112. polling division	<i>valimisjaoskond</i> – vt. ward	sün. <i>precinct, ward</i>
113. polling station	<i>hääletamiskoht</i> – koht, kuhu inimesed lähevad oma häält andma, valimisjaoskonna füüsiline asukoht	vt.ka ward
114. poll tax	<i>hääletusmaks, isikumaks</i> – maks, mida valija peab maksma, et olla hääletamisõiguslikud, kasutati nt. Ameerika Ühendriikides, et teatud elanikkonnagruppe valimistelt eemal hoida	vt.ka eligibility
115. poll-watcher	<i>ametlik kontrollija</i> – vt. scrutineer	sün. <i>scrutineer</i>
116. popular vote	<i>rahva hääl</i> – rahva poolt hääletusel avaldatud arvamus	
117. postal vote	<i>posti teel antud hääl</i> – inimesed, kes ei saa valimisjaoskonda minna, võivad hääletada posti teel kui nad selleks enne on avalduse esitanud. Mõnel pool on lubatud ka volitusega hääletada	vt.ka absentee ballot; proxy vote; ward
118. precinct	<i>valimisjaoskond (US)</i> – vt. ward	sün. <i>polling division, ward</i>
119. presidential elections	<i>presidendivalimised</i> – valimised, kus valitakse riigi presidenti	
120. presiding officer	<i>jaoskonnakomisjoni juhataja</i> – isik, kes vastutab valimiste läbiviimise eest valimisjaoskonnas. Peab kindlustama, et hääletamiskastid on turvalised ja vastutab nende turvaliselt lugemisele viimise eest	vt.ka electoral committee; ward; ballot-box
121. primary elections	<i>eelvalimised</i> – valimised, millel erakonna registreeritud liikmed valivad kandidaadid, kelle erakond teatud ametisse valimiseks esitab	
122. proportional representation	<i>proportsionaalse esindatus</i> – hääletussüsteemid, mille eesmärk on anda erakonnale selline esindatus parlamendis, mis vastaks nende poolt antud häälte hulgale	vt.ka voting system; additional member system; highest average system; largest remainder rule; single transferable vote; single non-transferable vote
123. programme	<i>valimisplatvorm (UK)</i> – vt. manifesto	sün. <i>manifesto, manifest</i>
124. prorogation	<i>parlamendisessiooni lõpetamine</i> – viiakse läbi siis, kui on välja kuulutatud uued valimised	
125. proxy vote	<i>volitusel antud hääl</i> – inimesed, kes ei saa valimisjaoskonda minna, võivad volitada kellegi teise enda eest hääletama, kui nad on selleks eelnevalt avalduse esitanud. Üldiselt on inimestel sellisel puhul lubatud ka posti teel hääletada.	vt.ka absentee ballot; postal vote
126. psephology	<i>valimisteadus</i> – hääletamise ja hääletusmuutrite	

	uurimine, kr. k <i>psephos</i> -- kivi, mis Antiikkreekas hääle andmiseks ühte või teise urni visati	
127. push poll	<i>surveküsitlus</i> – telefoniküsitluse kattevarjus tehtud rünnakud vastaskandidaadi vastu, nt. küsimus "kui Te teaksite, et kandidaat A on mitmenaisepidaja, kas Te siis hääletaksite tema poolt?"	vt.ka opinion poll; exit poll
128. qualified majority	<i>kvalifitseeritud häälteenamused</i> – kui kandidaadi või resolutsiooni poolt peab olema kindlaksmääratud osakaal valijatest, nt. Eesti Vabariigi Presidendi valimiseks peab kandidaadi poolt hääletama 2/3 Riigikogu koosseisust	vt.ka majority; absolute majority; simple majority; consensus
129. quota	<i>kvoot</i> – eelnevalt paikapandud arv, nt. kui palju naisi peab olema erakonnanimikirjades, kui palju kohti valimisringkonnas jagatakse jne.	vt.ka party-list; ward
130. race	<i>valimisvõitlus</i> – võistlus valituks saamise nimel	
131. rally	<i>kampaaniaüritus</i> – rahvakogunemine, kus kandidaadid esitavad oma seisukohti, mis peaksid motiveerima inimesi nende poolt hääletama	vt.ka campaign
132. recount	<i>häälte ülelugemine</i> – kui valimiste võitja edumaa kaotaja(te) ees on väike, võib iga kandidaat nõuda häälte uuesti ülelugemist. Seda protsessi võib vajadusel läbi viia mitu korda, kuni kandidaadid on rahul. Selle suhtes, kas hääled loetakse üle või mitte, ütleb oma lõpliku sõna valimiskomisjoni esimees.	
133. redistricting	<i>valimisringkondade ümberkujundamine</i> – et kindlustada valimisringkondade õiglane proportsioon, kujundatakse vahel vastavalt demograafilistele muutustele valimisringkondade piire ümber	vt.ka constituency; gerrymandering
134. referendum	<i>rahvahääletus, referendum</i> – hääletus, kus kindlaksmääratud küsimuse üle hääletavad riigi elanikud otse. Rahvahääletuse tulemus on tavaliselt siduv.	vt.ka direct democracy
135. register	<i>register; registreerimine</i> – selleks, et valimisi läbi viia, peab kindlaks määrama, kes on kandidaadid ja kes on hääletamisõiguslikud valijad. Et seda teha, viiakse läbi kandidaatide ja valijate registreerimine. Eestis määratakse jaoskond valijatele rahvastikuregistri andmete järgi ja valijad ennast eraldi registreerima ei pea. Valijate registreerimine on levinum enamussüsteemides.	vt.ka eligibility; ward; voting system
136. registered voter	<i>registreeritud valija</i> – valija, kes on ennast teatud valimisringkonnas registreerinud	vt.ka constituency
137. regular elections	<i>korralised valimised</i> – valimised, mis toimuvad parlamendi korralise ametiaja lõppedes	vt.ka term
138. remainder system	<i>ülejääkide süsteem</i> – vt. largest remainder rule	sün. largest remainder rule
139. representative democracy	<i>esindusdemokraatia</i> – valijaskond ei teosta võimu mitte ise, vaid valib selleks enda hulgast teatud hulga esindajaid	sün. direct democracy
140. returning officer	<i>valimisringkonna valimiskomisjoni esimees</i> – valimisringkonnas valimiste läbiviimist koordineeriva komisjoni juht	vt.ka electoral committee

141. run for office	<i>ametisse kandideerima (US)</i> – valitavasse ametisse valitud saada proovima	sün. <i>stand</i> vt.ka nominee, candidate
142. runoff elections	<i>valimiste teine voor</i> – valimiste teine voor toimub kahe kandidaadi vahel, kes esimeses voorus kõige rohkem hääli said. Teostatakse valimistel, kus lõpptulemuse välja selgitamiseks on vaja absoluutset häälteenamust	sün. <i>second ballot</i>
		vt.ka majority system; absolute majority
143. safe district	<i>etteaimatava tulemusega valimisringkond</i> – valimisringkond, kus varasemate tendentside tõttu on valimiste lõpptulemus üsna kindlalt ette teada	vt.ka crack a district; gerrymandering
144. scrutineer	<i>ametlik kontrollija</i> – isik, kes kontrollib, et hääletamine ja häälte lugemine viiakse läbi korrektselt	sün. <i>poll-watcher</i>
145. seat	<i>parlamendikoht</i> – parlamendis on kindel arv kohti, mis täidetakse valimistel kõige rohkem hääli saanud isikutega (enamussüsteem) või erakonnanimikirjadega (proportsionaalne esindatus)	vt.ka majority system; plurality system; proportional representation; voting system
146. second ballot	<i>valimiste teine voor</i> – vt. runoff elections	sün. <i>runoff elections</i>
147. secret ballot	<i>salajane hääletus, kinnine hääletus</i> – vt. secret voting	sün. <i>secret voting</i>
148. secret voting	<i>salajane hääletus, kinnine hääletus</i> – hääletus, kus valimisedelid on anonüümsed ning ei ole võimalik valija nime ja eelistust kokku viia. Kui näiteks parlamendis toimub kinnine hääletus, on erakondadel võimalik sellest reeglist üle astuda, sundides oma liikmeid märkima oma hääli sedelile teatud värvi kirjutusvahendiga.	sün. <i>secret ballot</i>
		vt.ka ballot-paper
149. serial voting	<i>järjest hääletamine</i> – hääletamine pärast seda, kui teised hääleandjad on oma otsuse teatavaks teinud	vt.ka simultaneous voting
150. simple majority	<i>lihthäälteenamus</i> – kui kandidaat või ettepanek peab saavutama rohkem hääli kui teised hääletusel olnud kandidaadid või ettepanekud	vt.ka majority; absolute majority; qualified majority; consensus
151. simultaneous voting	<i>samaaegne hääletamine</i> – kõik hääletajad hääletavad korraga, nii et keegi ei saa teise valikut mõjutada	vt.ka serial voting
152. single-member plurality system	<i>ühemandaadiline enamussüsteem</i> – süsteem, kus valituks osutub kõige rohkem hääli saanud kandidaat, valijatelt küsitakse ainult nende esmast eelistust	vt.ka voting system; plurality system; multi-member plurality system; simple majority
153. single non-transferable vote	<i>üksik mitteülekantav hääl</i> – proportsionaalse esindatuse üks vorme. Vastavalt hääle andnud valijate arvule ringkonnas arvutatakse välja häältekvoot, mille kandidaat peab saavutama, selleks et võita koht. Ringkonnale määratud kohad, mis kvoodi saavutanutest üle jäävad, jagatakse proportsionaalselt ülejäänud kandidaatide/parteide vahel vastavalt sellele, kui palju nad hääli said.	vt.ka voting system; proportional representation; single transferable vote; quota; constituency

154. single-party system	<i>üheparteisüsteem</i> – riik, milles tegutseb ainult üks erakond. Kuna puudub konkurents, siis ei saa sellist riiki pidada demokraatlikuks	vt.ka multi-party system
155. single transferable vote	<i>üksik ülekanav hääle</i> – proportsionaalse esindatuse üks vorme. Vastavalt hääle andnud valijate arvule ringkonnas arvutatakse välja häältekvoot, mille kandidaat peab saavutama, selleks et võita koht. Ringkonnale määratud kohad, mis kvoodi saavutanutest üle jäävad, jagatakse ülejäänud kandidaatide vahel. Sealjuures ei jagata ümber mitte ainult vähem edukate kandidaatide valijate teised eelistused (nagu alternatiivse hääle süsteemis), vaid proportsionaalselt kohandatult ka nende hääle teised eelistused, mis kvoodi saavutanutel 'üle jäid'.	vt.ka voting system; proportional representation; single non-transferable vote; quota; alternative vote; largest remainder rule; constituency
156. sitting	<i>ametisolev</i> – parajasti mingit ametit kandev isik	sün. <i>incumbent</i>
157. special elections	<i>vahevalimised (US)</i> – vt. by-election	sün. <i>by-election</i>
158. spin	katse juurutada mingist sündmusest soosivat tõlgendust, nii et ka meedia ja rahvas seda niimoodi tõlgendaksid.	vt.ka spin doctor; spin alley
159. spin alley	lõpptulemus, milleni asjade positiivse tõlgenduse juurutamisega tahetakse välja jõuda	vt.ka spin; spin doctor
160. spin doctor	inimene, kes tegeleb positiivsete tõlgenduste loomisega	vt.ka spin; spin alley
161. spoiled ballot	<i>rikutud hääletussedel; kehtetu hääletussedel</i> – ebakorrektelt täidetud hääletussedel. Üldiselt on hääle lugejatel kohustus lugeda korrektseks iga sedelit, kus valija eelistus on selgelt ära toodud, isegi kui seda ei ole väljendatud nii nagu juhistes kirjas.	vt.ka ballot; ballot paper
162. stand	<i>ametisse kandideerima (UK)</i> – vt. run for office	sün. <i>run for office</i> vt.ka nominee; candidate
163. suffrage	<i>hääletamisõigus</i> – vt. eligibility	sün. <i>eligibility, franchise, voting right</i> vt.ka suffragist; enfranchise
164. suffragette	<i>sufražett, naisõiguslane</i> – naiste üldise hääletamisõiguse eest võitlev isik	vt.ka suffragist; eligibility
165. suffragist	<i>sufražist, hääletamisõiguse eest võitleja</i> – isik, kes võitleb erinevatele ühiskonnagruppidele hääletamisõiguse andmise eest	vt.ka eligibility; suffragette;
166. swing	<i>kõigutama</i> – poolthääli ühelt kandidaadilt teisele üle meelitama	vt.ka swing vote
167. swing state	<i>lahtine osariik</i> – peamiselt Ameerika Ühendriikide presidendivalimiste ajal kasutatav termin, mis viitab osariigile, kus valimiste tulemust ei ole viimase hetkeni võimalik kindlaks teha, sest mõlema erakonna toetajate hulk on enam-vähem võrdne	
168. swing vote	<i>lahtine hääle</i> – hääle, mida on võimalik enda poolele kallutada, sest valija pole veel kindlat valikut teinud	vt.ka swing

169. tactical voting	<i>taktikaline hääletamine</i> – hääletamisstrateegia, mille järgi inimesed ei hääleta mitte sellise erakonna poolt, keda nad tõesti toetavad, vaid mõne teise erakonna poolt, et hoida eemal selle rivaali, kes neile veel vähem meeldib	
170. target seat	<i>sihitav koht</i> – teoorias koht, mida erakond loodab oma rivaalilt üle lüüa. Tegelikuses iga koht, mida erakond arvab olevat võimeline võitma ja mille võitmiseks ta teeb palju pingutusi	vt.ka seat
171. teller	<i>häältelugeja</i> – erakonna esindaja, kes ootab hääletamiskoha juures ja küsib inimestelt nende numbrit valijate registris. See aitab erakondadel kindlustada, et kõik nende toetajad on oma hääle andnud. Häältelugejatel ei ole ametlikku staatust ja keegi ei ole kohustatud neile infot andma.	vt.ka polling station; electoral register
172. term (in office)	<i>ametiaeg</i> – kindlaksmääratud periood, mille jooksul teatud ametikandjad ametis on. Pärast seda peavad nad kas ametist loobuma või võimaluse korral antud ametisse tagasi kandideerima. Osadel, eriti mõjukatel ametitel on tagasi valitud saamise kordadel piirang, nt. ameerika Ühendriikide presidendil kaks ametiaega, samuti Eesti presidendil	
173. threshold	<i>valimiskünnis</i> – teatud protsent antud häälest, mille erakond peab proportsionaalses esindatuse puhul saavutama, et parlamendikohti saada. Kindlustab selle, et parlamenti ei saaks väga väikesed erakonnad, kellel nagunii poleks võimalust oma häält maksma panna ning selle, et võimalikus valitsuskoalitsioonis ei peaks olema liiga palju partnereid, mis muudaks koalitsiooni ebastabiilseks. Eestis on valimiskünnis 5%.	vt.ka voting system; proportional representation; coalition
174. ticket	<i>ühiskandidatuur</i> – üks valimistulemus, mis täidab korraga rohkem kui ühe poliitilise ametikoha, nt. Ameerika Ühendriikide presidendivalimistel, kus valitakse korraga ametisse nii president kui asepresident	vt.ka balanced ticket
175. turnout	<i>valimisosalus</i> – valimas käinud valimisõiguslike valijate arv või protsent	sün. <i>participation</i> vt.ka eligibility
176. two-stage elections	<i>kahevoorulised valimised</i> – vt. runoff elections	vt.ka runoff elections; majority system
177. vote	<i>hääle</i> – kandidaadile või ettepanekult hääletusel antud toetus; hääletama, valima – kandidaadile või ettepanekule hääletusel toetust avaldama; <i>hääletus</i>	sün. <i>ballot, poll; elections</i>
178. voter suppression	<i>valimissurve</i> – viitab riigivõimu ebaausale kasutamisele, poliitilise kampaania strateegiale või vahenditele, mida kasutatakse selleks, et alla suruda (s.o vähendada) opositsioonikandidaatide valimistulemusi selle asemel, et muuta tõenäolist valimiskäitumist potentsiaalsete valijate arvamusi mõjutades	

179. voting behavior	<i>valimiskäitumine</i> – see, kuidas inimesed oma valikutega erinevatele valimisi mõjutavatele teguritele reageerivad	
180. voting booth	<i>hääletuskabiin</i> – eraldatud ruum, kus valija saab segamatult ja anonüümselt oma hääle hääletussedelile märkida	vt.ka ballot paper
181. voting pattern	<i>hääletusmuster</i> – varasemaid valimistulemusi ja valimiskäitumist uurides kindlaks tehtud seaduspärasused	vt.ka voting behavior
182. voting right	<i>hääletamisõigus</i> – vt. eligibility	sün. <i>eligibility, franchise, suffrage</i>
183. voting system	<i>valimissüsteem</i> – vt. electoral system	sün. <i>electoral system</i>
		vt.ka mandate
184. ward	<i>valimisjaoskond</i> (UK) – kindlaksmääratud piirkond valimisringkonnas, haldab valimisi ühes hääletamiskohas	sün. <i>precinct, polling division</i>
		vt.ka constituency; polling station
185. wasted vote	<i>raisatud hääl</i> – hääl, mis on antud sellise kandidaadi poolt, kes ei võida või hääl, mis on antud suurelt võitnud kandidaadi poolt, kellel seda konkreetset häält valimisvõiduks üldse vaja ei olnud	
186. whistlestop (tour)	<i>valimisturnee</i> – poliitilise kampaania stiil, kus poliitik teeb lühikese aja jooksul seeria kiireid esinemisi mitmetes väikestes linnades. Algselt viidi sellised turneed läbi rongidega.	vt.ka campaign; rally
187. writs of election	<i>valimiskutse</i> – kui parlament on laiali saadetud, antakse kõigile valimisringkondadele, valimiskutse, mis ametlikult valimised välja kuulutab	vt.ka constituency

Lisa 1. Eestikeelne indeks

EESTIKEELNE TERMIN	JRK. NUMBER SÕNASTIKUS
absoluutne enamus	2
agitatsioon	20
agiteerima	20
aiaplakat	81
alternatiivne hääl	6
ametiaeg	172
ametikoha valdaja	77
ametisolev	156
ametisse kandideerima	141, 162
ametlik kontrollija	115, 144
annetus	31
antud häälte arv	10
arvamusküsitlus	99
avatud nimekiri	98
avatud valimisedel	97
debatt	32
demokraatlikud valimised	34
devolutsioon	35
ebaaus ringkondade ümberjaotamine	73
eelhääletus	40
eelvalimised	121
eemalviibija hääl	1
elektromehaaniline häältelugemine	63
elektrooniline hääletamine	64
enamus	83
“esimesena üle joone”	69
esindusdemokraatia	139
erakonnanimikirjade süsteem	106
erakorralised valimised	68
etteaimatava tulemusega valimisringkond	143
heakskiiduhääletamine	8
hääl	177
hääletamiskast	11
hääletamiskoht	113
hääletusmaks	114
hääletamisedel	10, 12
hääletamisõigus	65, 70, 163, 182
hääletamisõiguse eest võitleja	165
hääletamisõigust andma	66
hääletus	10, 109, 177
hääletuskabiin	180
hääletusmuster	181
häältehankija	22

häälte hankimine	23
häätelugeja	171
häälte ülelugemine	132
isikumaks	114
jada	39
jaoskonnakomisjoni juhataja	120
järjestav valimine	102
järjest hääletamine	149
kahevoorulised valimised	176
kampaania	20
kampaaniat tegema	20
kampaaniaüritus	131
kandidaadi volitatud esindaja	4
kandidaat	21, 95
kandideerimisdokumendid	94
kategooriline valimine	24
kaused valimised	78
kehtetu hääletussedel	161
kellenagi esinemine	107
kinnine hääletus	147, 148
kinnine nimekiri	25
koalitsioon	26
kodade süsteem	72
kohustuslik hääletamine	27
konsensuspõhimõte	28
koondamine	5
korralised valimised	137
kvalifitseeritud häälteenamus	128
kvoot	129
kõigutama	166
kõrgeima keskmise süsteem	75
käsitsi häätelugemine	87
lahtine hääl	168
lahtine osariik	167
laimukampaania	93
liblikakujuline hääletussedel	17
lisaliikme süsteem	3
lihthäälteenamus	150
magnituud	82
majoritaarne enamussüsteem	84
mandaat	85
mitmemandaadiline enamussüsteem	91
mitmeparteisüsteem	92
naisõigustlane	164
opositsioon	100
optilise lugejaga häätelugemine	101
osalusdemokraatia	105
otsedemokraatia	36

otsene elektrooniline häältelugemine	37
parlamendikoht	145
parlamendisaadik	89
parlamendisessiooni lõpetamine	124
parlamendivalimised	103
pluraalne enamussüsteem	108
posti teel antud hääl	117
presidendivalimised	118
proportsionaalne esindatus	122
rahva hääl	116
rahvahääletus	134
raisatud hääl	184
referendum	134
register	135
registreerima	135
registreeritud valija	136
rikutud hääletusedel	161
salajane hääletus	147, 148
samaaegne hääletamine	151
sihitav koht	170
sufražist	165
sufražett	164
surveküsitlus	127
suure edumaaga valimisvõit	79
suurimate jääkide põhimõte	80
taktikaline hääletamine	169
tasakaalustatud sedel	9
tihe valimisringkond	88
ummikseisus parlament	76
vaatleja	96
vabad valimised	71
vahevalimised	18, 157
valija	30
valijamees	51
valijameeste kogu	53
valijamehe hääl	61
valijaregister	58, 59
valijaskond	29, 62
valijate nimekiri	58, 59
valima	41
valimis-	52
valimisametnik	110
valimised	10, 42, 109
valimiseelse kihutustöö tegemine	47
valimisjaoskond	112, 118
valimiskautsjon	46
valimiskomisjon	43, 54
valimiskulutused	48

valimiskutse	187
valimiskäitumine	179
valimiskünnis	173
valimislubadus	49, 50
valimisosalus	104, 175
valimispettus	56
valimisplatvorm	86, 123
valimispäev	45, 111
valimisreform	57
valimisringkond	29, 38, 55
valimisringkondade ümberkujundamine	133
valimisringkonna valimiskomisjoni esimees	140
valimissurve	178
valimissüsteem	60, 183
valimisteadus	126
valimiste teine voor	142, 146
valimistsükkel	44
valimisturnee	185
valimisvõitlus	130
volitusel antud hääl	125
vähemusvalitsus	90
väitlema	32
väitlus	32
välja kuulutama	7, 19
väljumisküsitlus	67
värbamine	23
võitlusbuss	15
õiguste ülendamine	35
ühemandaadiline enamussüsteem	152
üheparteisüsteem	154
ühiskandidatuur	174
üksik mitteülekantav hääl	153
üksik ülekantav hääl	155
üldvalimised	74
ülejääkide süsteem	138

Kasutatud kirjandus

1. Bogdanor, Vernon, ed. by
“The Blackwell Encyclopedia of Political Institutions”, Blackwell Reference,
UK 1987
2. Lipset, Seymour Martin
“The Encyclopaedia of Democracy”, Routledge, London 1995
3. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners, Macmillan, Oxford
2002
4. McLean, Ian
“Oxford Concise Dictionary of Politics”, Oxford University Press, Oxford
1996
5. Mereste, Uno
“Oskuskeel ja seaduste keeleline rüü”, Eesti Keele Sihtasutus, Tallinn 2000
6. Reeve, Andrew ja Ware, Alan
“Electoral Systems: a Comparative and Theoretical Introduction”, Routledge,
London 1992
7. Robertson, David
“The Routledge Dictionary of Politics”, Routledge, London 2002
8. Saagpakk, Paul
“Eesti-inglise sõnastik” Koolibri, Tallinn 1992
9. Silvet, J.
“Inglise-eesti sõnaraamat”, Valgus, Tallinn, 1992

Seadused

10. Eesti Vabariigi Põhiseadus
11. Riigikogu valimise seadus, vastu võetud 12.06.2002

Internet

12. BBC Vote 2005
http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/vote_2005/ 28.05.2005

13. Encarta Encyclopedia

<http://encarta.msn.com> 1.06.05

14. Historynow

http://www.historynow.org/09_2004/historian.html

10. The New York Times

<http://www.nytimes.com> 1.06.05

11. Wikipedia

<http://www.en.wikipedia.org> 1.06.05

Abstract

This is a small English-Estonian dictionary on elections and electoral systems. The dictionary also includes brief Estonian explanations to the terms as well as an Estonian index at the end of the dictionary.

The terms included in the dictionary are from texts that have been originally written in English. For this reason the dictionary might not include some terms that are very Estonia-specific and therefore do not appear in texts that have been written in English. In terms of electoral systems the choice was made in favour of terms that are in everyday use and used in popular science to characterise and compare different electoral systems. Terms that are used only in more scientific texts were not included.

Considering that a huge part of Estonian vocabulary regarding elections and electoral systems is still being developed, the relevance of this kind of a dictionary in organising and systematising vocabulary is high. At the present moment there is a great risk that the terms used in Estonian to describe things and situations are rather random. This applies especially to terms concerning campaigning – in Estonia there has not been any particular campaigning for a long period and since then, the methods and opportunities have changed significantly.

This also explains the need for this dictionary to give a short overview of the content and meaning of the terms. There are several English terms that do not have a precise and short counterpart in Estonian. Also, several terms have been translated directly, thus leaving the actual meaning and context unclear.

Elections are a universal matter. They are held everywhere in the world, which also means that different electoral systems have been applied everywhere in the world. In order to understand the process and the systems better, the vocabulary has to be as universal and clear as possible.